

Případ komisaře Wallandera
a Lindy Wallanderové

henning
mankell

KRIMI román HOST

než přijde
mráz

**než přijde
mráz**

henning
mankell

KRIMI román HOST

**než přijde
mráz**

Brno 2013

Henning Mankell

Innan frosten

Copyright © Henning Mankell, 2002

Published by agreement with Leopard Förlag, Stockholm
and Leonhardt & Høier Literary Agency A/S, Copenhagen

Translation © Hana Sojková, 2013

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2013
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-050-0 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-051-7 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-052-4 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7491-053-1 (Formát MobiPocket)

prolog // jonestown, listopad 1978

V hlavě mu vířily myšlenky jako jiskřivý déšť rozžhavených jehel. Ta bolest se skoro nedala vydržet. Zoufale se snažil zachovat klid a ten vír uspořádat. Co ho trápilo nejvíc? Odpověď nemusel dlouho hledat. Znal ji. Byl to strach. Strach, že Jim pustí psy a poštvě je na něj jako na vystrašenou prchající kořist, kterou vlastně byl. Z Jimových psů měl největší hrůzu. Celou tu dlouhou noc z osmnáctého na devatenáctého listopadu, kdy neměl odvalu utéct a skrýval se mezi trouchnivějícími zbytky vyvráceného stromu, ho pronásledoval pocit, že slyší, jak se psi blíží.

Jim nikoho jen tak nepustí, pomyslel si. Z muže, kterého jsem se jednoho dne rozhodl následovat, protože vypadal, že je plný bezmezné boží lásky, se vyklubal někdo úplně jiný. Nenápadně se proměnil ve svůj stín. Nebo v ďábla, o kterém vždy kázal a před nímž nás varoval. V sebestředného démona, který lidem brání sloužit v pokoře a poslušnosti Bohu. To, co jsem ze začátku považoval za lásku, se změnilo v nenávist. Měl jsem na to přijít dřív. Pravda pozvolna vyplouvala na povrch. Jim nám ji ukazoval, ale postupně. Plížila se jako zjevení. Ale ani já, ani nikdo jiný jsme nechtěli porozumět jeho slovům, tomu, co se v nich skrývalo. Byla to moje chyba, protože jsem odmítal pochopit. Když nám kázal nebo s námi rozmlouval, nehovořil pouze o duchovní přípravě, kterou musíme projít, než nastane soudný den. Říkal také, že musíme být připraveni kdykoliv zemřít.

Na chvíli nechal přemýšlení a ve tmě se zaposlouchal. Neozývá se náhodou v dálce štěkot psů? Ten ale existoval jenom v jeho hlavě, uvězněný v jeho strachu. Ve zmatených a vyděšených myšlenkách se vrátil k tomu, co se stalo v Jonestownu. Musel si to pořádně srovnat v hlavě. Jim byl jejich vůdce, jejich pastýř a kazatel. Následovali ho při odchodu z Kalifornie, kde už nemohli dál snášet pronásledování ze strany úřadů a médií. V Guyaně měli uskutečnit sen o svobodném životě v Bohu, vzájemné shodě a souladu s přírodou. Ze začátku všechno probíhalo podle Jimových představ. Byli přesvědčeni, že našli ráj. Ale pak se něco stalo.

Co když tady v Guyaně nebudou schopni svůj velký sen uskutečnit? Možná je tu budou nenávidět stejně jako v Kalifornii. Nebo třeba budou muset odejít nejen ze země, ale i z tohoto světa, aby v jednotě s Bohem došli života, který si vzájemně slíbili. „Prozřel jsem,“ prohlašoval Jim. „Vidím dál než předtím. Soudný den se blíží. Nemáme-li být vtaženi do víru hrůz, jako jediné východisko se jeví smrt. Pouze skrze ni přežijeme.“

Měli spáchat sebevraždu. Když to Jim na prostranství, kde se scházeli k modlitbám, poprvé oznámil, neznělo to nijak děsivě. Nejprve podají rodiče dětem zředěný kyanid, který měl Jim zamčený v kůlně v plastové nádobě. Pak by měli jed požit sami a těm, kteří by zaváhali, v posledním rozhodujícím okamžiku selhali ve své víře, by se dostalo pomoci od Jima a jeho nejbližších spolupracovníků. A dojde-li jed, jsou tu ještě zbraně. Jim dohlédne na to, aby byli všichni mrtví, než si sám přitiskne hlavě ke spánku.

Ležel pod stromem a v tropickém vedru těžce oddechoval. Celou dobu napínal uši, jestli nezaslechne Jimovy psy. Ta obrovská monstra s rudýma očima, kterých se všichni báli. Jim říkal, že ti, kteří s ním odešli z Kalifornie a rozhodli se žít v jeho komunitě zde v úrodné Guyaně, nemají jinou možnost než se vydat cestou, kterou určil Bůh. Osud, který jim vybral Jim Warren Jones, byl ten správný.

Znělo to uspokojivě, pomyslel si. Jedině Jim dokázal tak děsivá slova jako *smrt*, *sebevražda*, *kyanid* a *střelná zbraň* proměnit v něco krásného a obdivuhodného.

Zachvěl se. Jim to tam prošel a všechny ty mrtvé viděl, pomyslel si. Zjistil, že jsem pryč, a poštvte na mě psy. Ta myšlenka ho naprosto ochromila. *Všichni ti mrtví*. Po tvářích mu začaly stékat slzy. Teprve teď mu došlo, co se vlastně stalo. Maria a holčička, i ony jsou mrtvé. Nechtěl tomu uvěřit. S Mariou si o tom šeptali po nocích. Jim se začal chovat jako šílenec. Už dávno to nebyl ten muž, který si je kdysi k sobě připoutal. Slíbil jim spásu

a smysl života, pokud se přidají k Chrámu lidstva, jeho výtvaru. Získal si je svou dobrotou, slovy o tom, že jediné štěstí spočívá ve víře v Boha, v Krista. Zlákal je vírou ve vše, co je čeká po pozemském životě, který již brzy pomine. „Jim těká očima,“ prohlásila tehdy Maria. „Už se na nás nedívá. Uhýbá pohledem a ten je studený, jako by nám už nepřál nic dobrého.“

Možná by měli odejít, šeptali si po nocích. Ale ráno si pokaždé řekli, že nemohou opustit život, který si zvolili. Jim bude za chvíli zase stejný jako dřív. Prochází krizí, jeho slabost brzy přejde. Jim je z nich nejsilnější. Bez něj by nemohli žít v tom, co pro ně koneckonců byl obraz ráje.

Setřásl brouka, který mu lezl po zpoceném obličejí. V džungli je horko a vlhko. Hmyz vylézá ze všech děr. O nohu se mu otřela větev. Trhl sebou, myslel si, že to je had. V Guyaně žije spousta jedovatých druhů. Jen za poslední tři měsíce byli uštknuti dva členové kolonie. Hrozně jim otekly nohy, zbarvily se do modročerna a rozpraskanou kůží z nich nakonec začal vytékat zapáchající hnis. Jedna kolonistka, žena z Kansasu, zemřela. Pochovali ji na malém hřbitově patřícím komunitě a Jim pronesl jedno ze svých velkých kázání. Tak jako kdysi, když přišel se svou církví, Chrámem lidstva, do San Franciska, kde brzy proslul jako pozoruhodný reformní kazatel.

Nosil v sobě vzpomínku, která byla silnější než všechno ostatní v jeho životě. Alkohol, drogy a černé svědomí kvůli dívence, kterou opustil, ho zničily tak, že už nemohl dál. Měl bych to tady zabalit, říkal si tehdy. Stačilo by skočit pod nákladňák nebo pod vlak a bude po všem. Nikomu chybět nebudu, a sám sobě už vůbec ne. Právě když jednou takhle bloumal po městě, aby se rozloučil s lidmi, kterým bylo jedno, jestli žije nebo ne, narazil na dům, v němž sídlil Chrám lidstva. „Byla to boží prozřetelnost,“ řekl mu později Jim. „To Bůh tě spatřil a rozhodl, že jsi jedním z vyvolených, jedním z těch, jimž se skrze Něj dostane milosti života.“ Netušil, co ho přimělo vejít do domu, který se ani nepodobal

kostelu. A nevěděl to ani teď, když už bylo po všem a on ležel pod stromem a čekal, až přiběhnou Jimovi psi a roztrhají ho na kusy.

Myslel na to, že by se měl zvednout a utíkat dál. Ale nedokázal svůj úkryt opustit. Navíc tu nemohl Mariu a holčičku nechat. Už od jednoho dítěte utekl. Nemohl to udělat znovu.

Co se vlastně stalo? Ráno všichni vstali brzy jako obvykle. Shromáždili se k modlitbě před Jimovým domem a čekali. Ale dveře se neotvíraly, což se v poslední době stávalo často. Pomodlili se sami, všech devět set dvanáct dospělých a tři sta dvacet dětí. Potom se rozešli za svými pracovními povinnostmi. Kdyby toho dne ještě se dvěma dalšími kolonii neopustil a nevydal se hledat dvě zaběhnuté krávy, nepřežil by. Když se loučil s Mariou a dcerkou, neměl ani tušení, že hrozí nějaké nebezpečí. Teprve když vystoupali na protější stranu rokle, která tvořila vnější hranici okolního deštného pralesa, pochopil, že se něco děje.

Z kolonie zaslechli výstřely. Zarazili se. Zdálo se jim, že mezi hlasitým ptačím štěbetáním rozeznali křik osadníků. Podívali se na sebe a rozběhli se zpět do rokle. Nebyl si jistý, jestli se od ostatních cestou oddělil náhodou, nebo jestli se jeho společníci rozhodli utéct. Když vyběhl ze stínu lesa a přelezl plot kolem ovocného sadu Chrámu lidstva, bylo všude ticho. Až příliš. Nikdo nesbíral ovoce. Neviděl ani živáčka. Rozběhl se k domům a bylo mu jasné, že se stalo něco hrozného. Vtom se ukázal Jim. Otevřel zamčené dveře, jenže z nich nevyšel naplněný láskou, ale nenávisť, která se objevovala v jeho pohledu stále častěji.

Uvědomil si, že dostává křeč, a pomalu se začal rozhybávat. Celou dobu poslouchal, jestli se neblíží psi. Slyšel ale jen cvrkot kobylek a šustění křídel nočních ptáků, kteří mu přelétali nad hlavou. *Kam se to jen dostal?* Když utíkal opuštěným sadem, udělal to, co bylo podle Jima pro lidi jedinou cestou ke spasení. Každý by měl vložit život do božích rukou. Svěřil tedy svůj osud do rukou Páně a usilovně se začal modlit. *Ať už se stalo cokoliv, dej, ať jsou Maria a holčička v pořádku.* Ale Bůh ho neposlouchal.

Vzpomínal, jak si tehdy v zoufalství myslel, že to, co zaslechli nad roklí, byla možná střelba, kterou proti sobě rozpoutali Jim a Bůh.

Představoval si, jak spěchá k prašné ulici v Jonestownu, kde proti sobě stojí Bůh a pastor Jim Warren Jones, připravení vystřelit poslední ránu. Tady ale Boha neviděl. Byl tam jenom Jim Jones. Psi v kotcích štěkali jako pominutí a všude kolem leželi lidé. Hned poznal, že jsou mrtví. Jako by je zuřivá pěst z nebes srazila k zemi. Jim Jones a jeho nejbližší spolupracovníci, šest bratrů, kteří ho provázeli na každém kroku, sloužili mu a střežili jej, obcházelí kolem a stříleli do dětí, které se snažily odplazit od svých mrtvých rodičů. Běhal mezi těmi mrtvými těly a hledal Mariu a holčičku, ale nikde je neviděl.

Ve chvíli, kdy vykřikl Mariino jméno, na něj zavolal Jim Jones. Otočil se a spatřil, jak na něj pastor míří. Stáli asi dvacet metrů od sebe a mezi nimi leželi na vyprahlé zemi mrtví, jeho přátelé, schoulení a strnulí, jako by se naposledy snažili popadnout dech. Jim oběma rukama pozvedl zbraň. Zamířil a stiskl spoušť. Minul. Než stihl pastor vystřelit znovu, on se rozběhl. Za zády mu zahřmělo několik výstřelů a zaslechl také, jak Jim vzteky řve. Kulky ho ale nezasáhly. Klopýtal přes mrtvoly a nezastavil se, dokud se nesetmělo. Potom se vplížil sem a schoval se. Pořád nevěděl, jestli je jediný, kdo přežil. Kde byly Maria s holčičkou? Jak to, že přežil jenom on? Může jediný člověk přežít soudný den? Netušil. Ale věděl, že to nebyl sen.

Začalo svítat. Mezi stromy stoupal vlahý opar. Došlo mu, že Jim psy nevypustil. Opatrně vylezl zpod stromu, ztuhlé nohy se mu třásly. Vydal se ke kolonii. Byl strašně unavený, klopýtal a měl ukrutnou žízeň. Stále bylo všude ticho. Psi jsou mrtví, pomyslel si. Jim říkal, že nikdo neunikne. Ani psi. Přelezl plot a rozběhl se. Před sebou spatřil první mrtvé. Snažili se utéct. Viděl, že byli střeleni do zad.

Potom se zastavil. Na zemi před ním ležel muž obličejem k zemi. Opatrně se sehnul — nohy se mu třásly — a otočil tělo.

Jim se mu díval přímo do očí. Už neuhýbá pohledem, pomyslel si. Ani nemrká. Hlavou mu proběhla bezvýznamná myšlenka. Mrtví nemrkají. Dostal chuť ho udeřit, kopnout ho do obličeje. Ale neudělal to. Zvedl se, on, jediný živý mezi všemi těmi mrtvými, a pokračoval v hledání, dokud nenašel Mariu a holčičku.

Maria se pokusila uniknout. Kulka ji zasáhla do zad a ona, s holčičkou v náručí, padla obličejem k zemi. Sklonil se a začal plakat. Teď už nemám vůbec nic, pomyslel si. Jim z našeho ráje udělal peklo. Zůstal u Marii a dcerky až do doby, kdy se mu nad hlavou objevila helikoptéra. V tu chvíli se zvedl a odešel. Vzpomněl si, co Jim říkal, když dorazili do Guyany a ještě bylo všechno v pořádku. „Pravdu o člověku je možno vnímat stejně dobře nosem jako očima či ušima. V lidech se skrývá ďábel, a ten smrdí sírou. Ucítíš-li síru, pozvedni kříž.“

Nevěděl, co ho čeká. Obával se toho, co přijde. Přemýšlel, jak zaplní to velké prázdné místo po Bohu a Jimu Jonesovi.

1. díl // úhoří tma

Krátce po deváté večer dvacátého prvního srpna 2001 začalo foukat. Na jezeře Marebo, které leží v údolí na jihu oblasti Romeleåsen, se proháněly vlny. Ve stínu u břehu čekal muž a rukou zkoušel směr větru. Vane skoro přesně z jihu, pomyslel si spokojeně. Místo, kam vysype krmení, aby přilákal zvířata, která brzy obětuje, si tedy vybral dobře.

Posadil se na kameny, na které nejprve rozprostřel tričko, aby ho nestudily. Měsíc stál nízko. Mlha zakrývající celé nebe nepropustila ani paprsek. Úhoří tma, napadlo ho. Takhle to nazýval můj švédský kamarád z dětství. Za takových temných srpnových nocí se úhoří vydávají na cestu. Překonávají nastražené zábrany a putují proti proudu. Ale pasti čekají všude.

Poslouchal. Jeho citlivé uši zachytily vzdálený zvuk auta, jinak bylo úplné ticho. Vzal baterku a kuželem světla přešel po břehu až na hladinu. Tušil, že se blíží. Na temné ploše jezera zahlédl dvě bílé skvrny. Za chvíli by jich mělo být víc a začnou růst.

Zhasl baterku a v hlavě, kterou vycvičil ve věrného a poslušného pomocníka, zapátral po časovém údaji. Devět hodin a tři minuty. Ví to přesně. Samozřejmě má pravdu. Za půl hodiny bude se vším hotov. Během let zjistil, že nejenom lidé si potrpí na přesnost. Umějí se jí naučit i zvířata. Příprava na to, co se dnes večer mělo stát, trvala tři měsíce. Budoucí oběti pomalu a metodicky navykl na svou přítomnost. Spřátelil se s nimi.

To byla jeho velká přednost. Uměl se sblížit s každým. Nejen s lidmi, ale i se zvířaty. Byl jejich kamarád, ale nikdo netušil, co se mu skutečně honí hlavou. Opět rozsvítil baterku. Bílých skvrn stále přibývalo a zvětšovaly se. Blížily se ke břehu. Jeho čekání za chvíli skončí. Posvítit si na břeh. Stály tam dva rozprašovače plné benzínu. Na zem vyklepal drobký chleba. Zhasl a čekal.

Nastal ten správný čas. Počíнал si klidně a rozvážně, přesně, jak plánoval. Labutě vylezly na břeh. Chňapaly po kouscích chleba a zdálo se, jako by člověka stojícího opodál ani nezpозorovaly.

Nebo se o něj nestaraly. Zvykly si na něj a věděly, že od něj nehrozí nebezpečí. Baterku už nepotřeboval. Nasadil si brýle pro noční vidění. Na břehu bylo šest labutí, tři páry. Dvě seděly, ostatní si čistily peří nebo ještě zobáky hledaly drobky.

Přišla jeho chvíle. Do každé ruky vzal jeden rozprašovač a všechny ptáky postříkal benzinem. Než stihli vzlétnout, jednu láhev odhodil a druhou zapálil. Hořící benzin okamžitě zažehl labutí křídla. Ptáci se snažili uniknout utrpení a jako mávajícím ohnivým koulem vzlétli nad jezero. Chtěl si tu scénu i zvuky vrýt do paměti. Křičící ptáci letí nad hladinou, dokud nespádnou do vody a nezemřou. Jejich doutnajícím křídla syčí. Jako rozbité trubky, pomyslel si. Takhle si budu pamatovat jejich poslední výkřik.

Všechno se to událo strašně rychle. Labutě zapálil za necelou minutu. Pozoroval jejich let nad hladinou, dokud nespádnou do vody. A znovu zavládla tma. Byl spokojený. Všechno šlo dobře. Dnešní večer vyšel přesně podle plánu, proběhla první zkouška.

Rozprašovače hodil do jezera. Triko, na kterém seděl, nacpal do batohu a ještě rozsvítil baterku, aby se ujistil, že nic nezapomněl. Když se přesvědčil, že po sobě nezanechal jedinou stopu, vytáhl z kapsy mobil. Koupil ho před několika dny v Kodani. Ten k němu nikoho nedovede. Vytočil číslo a čekal.

Když se dovolal, požádal o spojení s policií. Hovor byl krátký. Pak telefon zahodil do vody, nasadil si batoh a zmizel ve tmě.

Vítr se stočil k západu a zesílil.

Linda Caroline Wallanderová toho dne na konci srpna přemýšlela, jestli má se svým otcem společného něco, co dosud neobjevila, ačkoliv jí je už téměř třicet a měla by vědět, kdo vlastně je. Vypytavala se ho, dokonce se občas pokusila vynutit si na něm nějakou reakci. Dělal, že nechápe, a vyhýbavě odpovídal, že se přece nejvíce podobá dědečkovi. Rozhovory o podobnosti, jak jim říkala, někdy skončily hádkou, která vrcholila rozhořčeným křikem. Oba byli velmi vznětliví, ale uměli se rychle uklidnit. Většinu roztržek zapomněla a předpokládala, že ani jejího otce debaty, které tu a tam nabraly špatný směr, netrápily.

Avšak jednu z jejich letních hádek z hlavy dostat nemohla. Šlo o hloupost. Přesto měla pocit, jako by mezi vzpomínkami znovu objevila střípky ze svého dětství a dospívání, které úplně potlačila. A právě o vzpomínkách se začali dohadovat, zrovna když přijela na začátku července ze Stockholmu do Ystadu. Když byla malá, jeli všichni na výlet na Bornholm, její otec, matka Mona a ona, tehdy šestiletá nebo sedmiletá. Tak pitomě se pohádali kvůli tomu, jestli foukalo, nebo ne. Obědvali na úzkém balkonu, příjemně pofukovalo a hovor se stočil na cestu na Bornholm. Táta tvrdil, že Lindě bylo na lodi špatně a pozvracela mu bundu. Linda si ale naprosto jasně vybavovala modrou hladinu, která se před ní rozprostírala jako zrcadlo. Na Bornholm vyrazili jenom jednou, nemohli si splést dva různé výlety. Máma plavby neměla ráda a táta vzpomínal, že ho překvapilo, když se rozhodla jet na ostrov s nimi.

Večer po té podivné nevyřešené hádce nemohla Linda usnout. Za dva měsíce by měla nastoupit u ystadské policie. Školu ve Stockholmu dokončila a ráda by začala pracovat dříve. Takhle neměla celé léto co dělat a otec se jí věnovat nemohl, protože si velkou část dovolené vybral už v květnu. Myslel si, že koupí domek, a dovolenou chtěl věnovat stěhování. Tedy on ten dům ve Svarte, jižně od silnice a kousek od moře, *skutečně* koupil. Ale

na poslední chvíli, když už složil zálohu, majitelku, osamělou učitelku v důchodu, naprosto vyděsila představa, že by měla své růže a rododendrony nechat napospas chlapíkovi, kterého nejspíš vůbec nezajímal. Mluvil jen o tom, kde postaví boudu pro psa, kterého si možná jednou pořídí. Od prodeje tedy odstoupila. Makléř navrhoval, že by měl otec na koupi trvat, nebo alespoň požadovat nějaké odstupné. Ale táta se s domkem, do nějž se nikdy nepřestěhoval, už v duchu rozloučil.

Během zbytku své měsíční dovolené, kdy byla zima a foukalo, se pokoušel najít jiný dům. Ale buď byly drahé, anebo neodpovídaly tomu, o čem celá dlouhá léta v ulici Mariagatan v Ystadu snil. Zůstával tedy v bytě a sám sebe se ptal, jestli z něj vůbec někdy vypadne. Linda končila poslední semestr na policejní akademii. Jednou o víkendu se u ní zastavil a nacpal auto věcmi, které si chtěla odvézt domů. V září by měla dostat vlastní byt. Do té doby bude bydlet ve svém starém pokojíku.

Brzo si začali lézt na nervy. Linda byla netrpělivá a doufala, že táta zatahá za nějaké nitky, aby mohla do práce nastoupit dřív. Při jedné příležitosti se skutečně zeptal své nadřízené Lisy Holgersonové, ale nemohla v té věci nic udělat. Nového kolegu by urgentně potřebovali, protože mají málo lidí, ale nejsou peníze na platy. Linda nemůže začít dřív než desátého září, ať ji potřebují sebevíc.

Během léta obnovila Linda přátelství se dvěma dívkami, které neviděla vlastně od puberty. Jednou potkala náhodou na náměstí Zebu nebo „Zebru“, jak jí všichni říkali. Linda ji nejdřív nepoznala. Černé vlasy si obarvila načerveno a ostříhala je nakrátko. Zeba pocházela z Íránu. Chodily spolu až do deváté třídy, pak se jejich cesty rozdělily. Když na sebe toho červencového dne natrefly, tlačila Zebra kočárek. Zašly do cukrárny na kávu.

Zebra byla vyučená barmanka. Otěhotněla s Markusem, toho Linda také znala. Markus miloval exotické plody a už v devatenácti měl vlastní zahradnictví u východního příjezdu do Ystadu. Vztah skončil, ale narodil se z něj chlapeček. Povídal si dlouho, dokud klučina nezačal křičet tak pronikavě, že radši utekly na

ulici. Zůstaly v kontaktu a Linda si uvědomila, že se znovu vrátí do doby, kdy pro ni život v Ystadu znamenal celý svět, a díky tomu přestává být tak netrpělivá.

Když se po setkání se Zebrou vracela domů, začalo najednou pršet. Schovala se v obchodě s oblečením. Čekala, až déšť ustane, a zkusila v telefonním seznamu najít číslo na Annu Westinovou. Trochu sebou trhla, když se jí to povedlo. O Anně neměla téměř žádné zprávy skoro deset let. Byly nejlepší kamarádky celé dětství. Přátelství ale skončilo náhle a tvrdě, když se v sedmnácti obě zamilovaly do stejného kluka. Zamilovanost pominula a kamarádství zkusily obnovit. Ale něco se mezi nimi změnilo, takže to nakonec vzdaly. V posledních letech myslela Linda na Annu skutečně zřídka. Zebra však vzpomínky oživila. Linda měla radost, když zjistila, že Anna pořád bydlí v Ystadu, v jedné ulici poblíž Mariagatan, u výpadovky na Österlen.

Večer jí Linda zavolala a za několik dní se setkaly. Pak se vídaly několikrát do týdne, někdy všechny tři, ale nejčastěji jen Anna s Lindou. Anna bydlela sama a žila ze stipendia, které s obtížemi vystačilo na financování studia medicíny.

Lindě se zdálo, že Anna je, pokud to vůbec bylo možné, ještě plašší než v dospívání. Otec jí a její matku opustil, když bylo Anně pět nebo šest let. Nikdy už o sobě nedal vědět. Annina matka žila na venkově, u Löderupu, nedaleko od místa, kde dlouhá léta bydlel Lindin dědeček. Maloval tam své obrazy, které byly jeden jako druhý. Annu nejspíš těšilo, že se Linda ozvala a že se stěhuje zpět do Ystadu. Linda si však uvědomovala, že musí být vůči Anně velmi opatrná. Byla v ní křehkost, která Lindu uváděla do rozpaků. Nemohla se s Annou skutečně sblížit. Ale díky Zebře, jejímu synovi a Anně dokázala překonat to vlekoucí se léto a čekání, až bude moct vejít na stanici, pohovořit s tělnatou paní Lundbergovou, která držela ochrannou ruku nad skladem, a vyžádat si uniformu a všechno ostatní.

Otec pracoval téměř celé léto na vyřešení série přepadení bank a poštovních úřadů v Ystadu a okolí. Bohužel bezvýsledně.

Linda občas zaslechla, že během té velmi dobře naplánované operace došlo i k několika velkým výbuchům. Když otec usnul, procházela jeho poznámky a vyšetřovací spis, který si často brávil domů. Jakmile se ho ale zeptala, na čem právě dělá, odpovídal vyhýbavě. Ještě nebyla policistka. S otázkami musí počkat do září.

Letní týdny plynuly. Jednou v srpnu přišel otec domů brzy odpoledne. Volal mu realitní makléř a tvrdil, že má dům, který se mu bude zaručeně líbit. Je to poblíž pláže v Mossby, kousek od ústí malého potoka. Zeptal se Lindy, jestli by se tam chtěla jet podívat s ním. Zavolala Zebře a přesunula domluvenou schůzku na druhý den.

Nasedli do otcova peugeotu a vyrazili na západ. Šedivý nádech moře ohlašoval blížící se podzim.

V domě bylo ticho a prázdno. Několik tašek odnesl vítr, chyběla půlka okapu. Domek stál na kopci se širokým výhledem na moře. Je takový ponurý a pustý, pomyslela si Linda. To není místo, kde by měl táta klid. Jen by ho tu pronásledovali jeho démoni. Co jsou ale vlastně zač? Přemýšlela, co otce trápí nejvíc. V duchu vypočítávala jeho nedostatky. Nejprve osamělost, pak rostoucí nadváhu a ztuhlé klouby. A po nich? Nechala seznam seznamem a nenápadně pozorovala, jak otec chodí po zahradě a zkoumá stavbu. Slabý, skoro nepatrný vánek si hrál v korunách vysokých buků. Před nimi se prostíralo moře. Linda přimhouřila oči a na horizontu spatřila loď. Kurt Wallander se podíval na dceru.

„Podobáš se mi, když takhle mžouráš.“

„Jenom když mžourám?“

Šli dál. U domu se povalovaly zbytky rozpadlé kožené pohovky. Vylekali hraboše, který zmizel mezi péry. Otec se rozhlédl a zavrtěl hlavou.

„Proč se vlastně chci odstěhovat z města?“

„Mám se tě na to zeptat? Tak jo. Proč se chceš odstěhovat z města?“

„Vždycky jsem snil o tom, že budu moct ráno vstát, vylézt ven a vyčurat se.“

Pobaveně se na něj podívala.

„Jenom proto?“

„Znáš lepší důvod? Vyrazíme?“

„Ještě to jednou obejdeme.“

Tentokrát si domek prohlížela mnohem pozorněji, jako by sama byla koupěchtivý spekulant a její otec makléř. Zkoumala to tu jako zvíře, které zavětrilo.

„Kolik ten barák stojí?“

„Čtyři sta tisíc.“

Nevěřicně zavrtěla hlavou.

„Opravdu,“ reagoval.

„Ty máš tolik peněz?“

„Ne. Ale v bance mám dveře dokořán. Jsem důvěryhodný muž, policista, který řádně plní své povinnosti. Jen mě trochu mrzí, že se mi tady nelíbí. Prázdný dům je stejně depresivní jako opuštěný člověk.“

Vyrazili zpět. Linda se zadívala na ukazatel, který míjeli. „Pláž Mossby“. Podíval se na ni.

„Chceš tam?“

„Jo. Jestli nespěcháš.“

Na parkovišti u pláže stál osamělý karavan. Stánek byl zavřený. Před karavanem seděli na rozbitých plastových židličkách muž a žena a bavili se německy. Mezi sebou měli stůl. Hráli karty a velmi se soustředili. Linda a Kurt Wallanderovi zamířili na pláž.

Přesně tady mu před několika lety oznámila, jak se rozhodla. Nebude z ní čalounice a nemá ani tolik sebevědomí, aby šla za dětinským snem o herecké kariéře. Ani nebude podnikat nebezpečné výlety po světě. Kdysi chodila s klukem z Keni, který v Lundu studoval medicínu. Byla to její největší láska, i když v posledních letech už vzpomínky bledly. Vrátil se domů, a ona zůstala tady. Přála si, aby pro ni její matka Mona byla vzor. Avšak viděla pouze ženu, která všechno dělala jen napůl. Mona chtěla mít dvě děti, ale zůstalo jen u jednoho. Také věřila, že Kurt Wallander bude její jediná životní láska. A rozvedla se a teď žila v Malmö s účetním, který byl v invalidním důchodu a hrál golf.

Opět se v ní probudila zvědavost a zadívala se na svého otce, kriminalistu, na toho, kdo ji pokaždé zapomněl vyzvednout na letišti, když dorazila na návštěvu. Dokonce pro něj měla pojmenování, „Muž, který pořád zapomíná, že existuju“. Ten, kdo nikdy neměl čas. Zjistila, že po dědečkově smrti má přese všechno právě k němu nejbližší. Změnila názor, našla si pro něj místo, kde jí byl sice blízko, ale ne *tak* moc. Jednou ráno, když se probudila, ale ještě nevstala z postele, pochopila, že to, co od života vlastně

chce, je být jako on, dát se k policii. Celý rok si to nechávala pro sebe, promluvila si o tom jen se svým tehdejším přítelem. Potom se vydala do Skåne, vzala tátu na tuhle pláž a řekla mu to. Doteď si pamatovala, jak byl překvapený. Poprosil Lindu, aby mu dala chvilku času, že si to její rozhodnutí musí promyslet. Najednou znejistěla. Myslela si, že ho potěší. Otočil se k ní zády a ona sledovala jeho prořídlé trčící vlasy a připravovala se na hádku. Pak se však obrátil a usmíval se a jí bylo všechno jasné.

Šli až ke břehu. Linda se nohou rýpala ve stopě po koňském kopytu. Kurt Wallander sledoval racka, který mu neklidně poletoval nad hlavou.

„Tak co ty na to?“ zeptala se.

„Na co? Na ten domek?“

„Na to, že se před tebou už brzo ukážu v uniformě.“

„Neumím si to úplně představit. Asi mě to rozhodí.“

„Proč by tě to mělo rozhodit?“

„Asi proto, že vím, jak se budeš cítit. Obléknout uniformu není těžké. Horší je ukázat se v ní na veřejnosti. Zjistíš, že tě všichni vidí. Jsi policajt, připrav se na to, že se na ulici budeš muset vypořádat se surovci. Víím, co tě čeká.“

„Já se nebojím.“

„Nemluvím o strachu. Říkám, že jakmile si tu uniformu oblečeš, už s tebou bude pořád.“

Tušila, že má pravdu.

„Jaké si myslíš, že to bude?“

„Šlo to ve škole, půjde to i tady. Záleží jen na tobě, jestli to pro tebe bude to pravé.“

Kráčeli dál po pláži. Oznamila mu, že se za pár dní vypraví do Stockholmu. Její ročník chystá závěrečný ples, než se všichni s konečnou platností rozutečou do různých policejních okrsků po celé zemi.

„My jsme tehdy žádný ples neměli,“ řekl. „Když jsem začínal, neměl jsem vlastně skoro žádné vzdělání. Pořád si říkám, jak za mého mládí lidi k policii nebo na úřady vybírali. Asi šlo o sílu.“

A aby člověk nebyl úplně blbec. Ale vzpomínám si, že jsem si dal pivo, když jsem dostal uniformu. Samozřejmě že ne na ulici, ale u kamaráda v Malmö. Bydlel v ulici Södra Förstadsgratan.“

Zavrtěl hlavou. Linda si nebyla jistá, jestli ho ta vzpomínka pobavila, nebo potrápila.

„To jsem ještě bydlel doma. Myslel jsem, že se táta zblázní, když jsem se objevil v uniformě.“

„Proč ho tak štvalo, že jsi šel k policii?“

„Došlo mi to, až když umřel. Napálil mě.“

Zastavila se.

„Napálil?“

Usmál se na ni.

„Táta byl vlastně rád, že jsem policajt. Ale nepřiznal to, protože ho bavilo udržovat mě v nejistotě. A to se mu vážně dařilo, to víš sama.“

„To nemůže být pravda.“

„Nikdo neznal mého otce líp než já. Víím, že mám pravdu. Táta byl darebák. Báječně darebný otec. Jediný, kterého jsem měl.“

Vydali se k autu. Mlha se zvedla. Jakmile se ukázalo slunce, hned se oteplilo. Ti dva Němci, kteří hráli karty, se na ně ani nepodívali. U vozu pohlédl na hodinky.

„Spěcháš domů?“ zeptal se.

„Nemůžu se dočkat, až budu moct začít pracovat. To je všechno. Proč se ptáš, jestli spěchám? Jsem jen netrpělivá.“

„Musím ještě něco zařídit. Povím ti to cestou.“

Vyjeli směrem na Trelleborg a odbočili u sjezdu k zámku Charlottenlund.

„Vlastně nic nepotřebuju. Ale jsme blízko, můžeme se tam zajet podívat.“

„Kam?“

„Na zámek Marebo. Nebo spíš k jezeru u zámku.“

Cesta byla úzká a klikatá. Vyprávěl tak pomalu a trhaně, jak jeli. Linda přemýšlela, jestli jsou jeho písemné zprávy také tak špatné jako ústní projev.

Bylo to ale jednoduché. Předevčírem večer přijala ystadská policie telefonní hovor. Nějaký muž, který odmítl udat své jméno i říct, odkud volá, a který mluvil nejasným nářečím, oznámil, že nad jezerem Marebo spatřil hořící labutě. Detailnější informace nemohl nebo nechtěl podat. Když mu služba začala pokládat otázky, hovor ukončil. Znovu už nezavolal. Telefonát byl zaznamenán, ale ponechán bez reakce, protože právě toho večera měli všichni plné ruce práce s brutálním napadením ve Svarte a s vloupáním do dvou obchodů v centru Ystadu. Došli k závěru, že se jednalo o nějaký optický klam nebo prostě o falešný poplach. Ale jakmile se o tom Wallander od Martinssona dozvěděl, pomyslel si, že je to tak nepravděpodobné, že by se to skutečně mohlo stát.

„Hořící labutě? Kdo by něco takového mohl udělat?“

„Sadista. Člověk, který týrá zvířata.“

„Ty tomu věříš?“

Zastavil u hlavní silnice. Teprve když ji přešel a odbočil na Marebo, odpověděl.

„To vás ve škole neučili? Policajti zas tak často *nevěří*. Chtějí vědět. A zároveň jsou připravení úplně na cokoliv. Včetně toho, že někdo nahlásí něco o hořících labutích. A pak se ukáže, že to je pravda.“

Linda už se dál neptala. Dojeli na parkoviště a vydali se z kopce k vodě. Šla těsně za otcem a představovala si, že už na sobě uniformu má, ačkoliv zatím není vidět.

Obešli jezero, ale po mrtvých labutích nenašli žádnou stopu. Ani jeden si nevšiml, že je někdo sleduje dalekohledem.

O pár dní později, bylo krásné a klidné ráno, odletěla Linda do Stockholmu. Zebra jí pomohla ušít plesové šaty. Byly světle modré s hlubokým výstřihem vpředu i vzadu. Ročník si pronajal starý sál na ulici Hornsgatan. Dorazili všichni, dokonce i třídní ztracený syn. Ze šedesáti osmi studentů, kteří byli v ročníku s Lindou, byl jeden donucen opustit školu v průběhu studia. Ukázalo se totiž, že má velký problém s alkoholem. Nedařilo se mu ho ani skrýt, ani vyřešit. Nikdo netušil, kdo to vyžvanil vedení školy. Nikdy si to neřekli, ale existovala jakási tichá dohoda, že na tom mají všichni stejný podíl viny. Linda ho považovala za třídního ducha. Pořád bude tam někde v podzimní tmě stát a ukrutně toužit, aby ho vzali na milost a přijali zpátky mezi sebe.

Toho večera, kdy se naposledy sešli i s učiteli, vypila Linda poněkud víc vína. Ne že by se nikdy neopila, ale myslela si, že vždycky pozná, kdy má dost. Teď ale pila přes míru. Možná proto, že když se setkala s tolika spolužáky, kteří už začali pracovat, byla netrpělivá ještě víc. Její nejlepší kamarád ze školy, Mattias Olsson, se rozhodl, že se nevrátí do Sundsvallu. Teď pracuje u pořádkové jednotky v Nörrköpingu a už se stihl vyznamenat tím, že zneškodnil vytrénovaného šílence nadopovaného anabolickými steroidy. Linda patřila k té menšině, která stále čekala.

Tancovali. Šaty od Zebry sklidily velký úspěch. Někteří si povídali, jiní zpívali poněkud poťouchlé písničky o učitelském sboru a byl by to prostě krásný večer, kdyby kuchaři neměli v kuchyni televizi.

Pozdní zprávy završila reportáž o tragické události: na silnici někde poblíž Enköpingu byl zastřelen policista. Zpráva se mezi tančícími a opilými adepty na policisty a jejich učiteli rychle rozšířila. Vypnuli hudbu a televizi přenesli z kuchyně do sálu. Linda si později uvědomila, že to pro všechny bylo jako pořádný kopanec do žaludku. Najednou bylo po párty, světla vybledla. Seděli tam v plesových šatech a oblecích a sledovali záběry toho

policisty. Zabili ho, když se s kolegou snažil zastavit kradený vůz. Bylo to jako chladnokrevná poprava. Z auta vyskočili dva muži s automatickými zbraněmi. Použili je, aby zabili, nepředcházela žádná varovná střelba. Párty skončila, realita prudce rozrazila dveře.

Rozešli se pozdě v noci. Linda se cestou k tetě Kristině, u níž měla přespat, zastavila na náměstí Mariatorget a zavolala otci. Byly tři ráno a jeho hlas zněl rozespale. Přesto ji to vytočilo. Jak si může dovolit spát, když před několika hodinami zabili jednoho z kolegů? To mu také řekla.

„To, že nebudu spát, ničemu nepomůže. Kde jsi?“

„Na cestě ke Kristině.“

„To jste se bavili až doteď? Kolik je vlastně hodin?“

„Tři. Párty skončila, když jsme se dozvěděli, co se stalo.“

Slyšela, jak těžce oddechuje. Jako by se pořád ještě nerozhodl, jestli se skutečně vzbudí.

„Co to je za zvuky?“

„Noční provoz. Hledám taxi.“

„Kdo jde s tebou?“

„Nikdo.“

„Nemůžeš uprostřed noci běhat po Stockholmu bez doprovodu!“

„Já to zvládnu. Nejsem malá. Promiň, že jsem tě vzbudila.“

Naštvaně ukončila hovor. Stává se to moc často, pomyslela si. Vypěním. On si neuvědomuje, jak mě dráždí.

Mávla na taxík a odjela do čtvrti Gärdet, kde v rodinném domě žila teta Kristina s manželem a synem, který ještě v osmnácti letech bydlel doma. Kristina jí ustlala na gauči v obývacím pokoji. Oknem pronikalo světlo z ulice. Na jedné polici v knihovně stála fotografie táty, mámy a Lindy. Od té doby, kdy snímek vznikl, uplynulo už hodně let. Tehdy jí bylo čtrnáct, na tu příležitost si dobře pamatovala. Bylo to někdy na jaře, nejspíš v neděli. Jeli do Löderupu. Otec v nějaké soutěži na stanici vyhrál fotoaparát. Když se měli vyfotit, dědeček se najednou rozhodl,

že na fotce být nechce, a zavřel se mezi svými obrazy v zahradním domku. Táta se rozzlobil, Mona se urazila a odešla, Linda se snažila dědu přemluvit, aby se s nimi vyfotil.

„Nebudu na takové fotce, kde se lidi, co se brzo rozejdou, usmívají jakoby nic,“ odpověděl.

Pořád si pamatovala, jak moc to bolelo. Přestože věděla, jak necitlivý její dědeček umí být, cítila se, jako by dostala facku. Pak se ale vzchopila a zeptala se ho, jestli je to pravda a jestli ví něco, o čem neměla tušení.

„Když budeš dělat, že jsi slepá, ničemu to nepomůže,“ řekl na to. „Běž už. Měla bys na té fotce být. Třeba se pletu.“

Seděla na rozestlaném gauči a myslela na to, že dědeček téměř nikdy pravdu neměl. Ale tehdy věděl, o čem mluví. Odmítl být s nimi na snímku, který vyfotili samospouští. Během následujícího roku, posledního, který její rodiče strávili spolu, se napětí stupňovalo.

Tehdy se také dvakrát pokusila o sebevraždu. Poprvé, to se pořezala, ji našel otec. Doteď si dokázala vybavit jeho strach. Ale doktoři mu jistě řekli, že byla mimo nebezpečí. Výčitek k ní směřovalo jen málo, a navíc nikoliv v podobě slov, ale v pohledech a mlčení. Na druhou stranu — díky tomu se strhla poslední divoká hádka, po níž si Mona jednoho dne sbalila kufry a utekla.

Později Linda přemýšlela, že je divné, že na sebe nevezala zodpovědnost za jejich rozvod. Ale s jistou mírou vzdoru si myslela, že jim vlastně prokázala službu. Byla součástí rozpadu manželství, které dávno skončilo. Často si uvědomovala, že ačkoliv měla lehké spaní, nikdy ji přes tenké zdi ložnice neprobudily zvuky, které by svědčily o milostném aktu. Do manželství svých rodičů zatnula klín, který je nakonec od sebe osvobodil.

O druhém pokusu otec neměl tušení. Bylo to největší tajemství, které před ním uchovávala. Někdy věřila, že beztoho zjistil, co se stalo. Ale stejně tak často si říkala, že o druhém pokusu vzít si život netuší. Tehdy to bylo vážné. Naprosto jasně si vybavovala, co se tenkrát stalo.

Bylo jí šestnáct a odjela za matkou do Malmö. Procházela obdobím plným velkých proher. Tak velkých, jak jen během dospívání mohou být. Neměla se ráda, vyhýbala se svému odrazu v zrcadle, ale zároveň ho milovala. Byla přesvědčená, že na jejím těle je všechno špatně. Deprese se k ní připlížila jako nemoc, jejíž příznaky jsou nejprve nejednoznačné a možná ani nestojí za pozornost. Ale najednou bylo pozdě. Když její matka neprojevila dostatek pochopení pro všechno, co ji trápilo, zmocnilo se jí totální, nesnesitelné zoufalství. Nejvíc jí otrásl, když Mona odmítla její přání, aby se k ní mohla přestěhovat. Nestěžovala si na soužití s otcem, chtěla utéct z maloměsta. Ale Mona byla neoblomná.

Utekla z bytu hrozně naštvaná. Bylo časně zjara, na záhonech a podél cest ještě ležel sníh, od moře foukal kousavý vítr. Vydala se do ulic, šla dlouhou třídou Regementsgatan až k výpadovce na Ystad. Někde musela špatně zahnout. Měla stejný zvyk jako její otec. Když šla, dívala se upřeně pod sebe. Stejně jako on tak mnohokrát vrazila do sloupu nebo do zaparkovaného auta. Dorazila k mostu přes silnici. Aniž by vlastně věděla proč, vylezla na zábradlí. Ve větru špatně držela rovnováhu. Dívala se na rychle projíždějící auta pod sebou, na ostrá světla, která prořezávala tmu. Nevěděla, jak dlouho tam stála. Bylo to jako poslední dlouhá příprava. Ani necítila strach nebo snad lítost nad sebou samou. Jenom tak čekala, až ji ta příšerná únava a chlad přimějí vkročit přímo do prázdna.

Najednou stál někdo za ní, nebo možná vedle ní. Někdo, kdo k ní opatrně promlouval. Byla to žena, mladá dívka, která vypadala dost dětsky. Nejspíš nebyla o moc starší než Linda. Ale měla na sobě uniformu, byla to policistka. Opodál stály na mostě dva modře blikající policejní vozy. V pozadí Linda tušila stíny dalších lidí, kteří čekali. Zodpovědnost za to, že ten blázen sleze ze zábradlí, ležela jenom na té dívce, která byla skoro v jejím věku. Mluvila k ní, řekla, že se jmenuje Annika a jen chce, aby Linda slezla. Skok do prázdna rozhodně nic nevyřeší, ať už jde o cokoliv. Linda nesouhlasila. Cítila, že musí obhájit to, co se chystá udělat.

Jak by Annika mohla tušit, od čeho se chce osvobodit? Ale Annika se nevzdala, působila naprosto klidným dojmem, jako by byla obrněná nekonečnou trpělivostí. Když Linda nakonec ze zábradlí slezla a z toho zklamání začala brečet — což byla samozřejmě úleva —, rozplakala se Annika také. Stály tam a objímaly se. Linda prosila, aby se její otec, rovněž policista, nic nedozvěděl. Annika jí to slíbila a slib dodržela. Mnohokrát Linda myslela na to, že by se jí měla ozvat. Už držela telefon, aby zavolala na policejní stanici v Malmö. Ale nikdy to neudělala.

Postavila fotografii zpět na policičku, vzpomněla si na toho zavražděného policistu a šla si lehnout. Z ulice bylo slyšet nějaký křik a hádku. Pomyslela si, že brzy bude stát mezi rozhádanými lidmi a bude je muset zastavit. Tohle opravdu chtěla? Obzvláště teď, když na ni realita zaútočila ze všech stran a někam na silnici u Enköpingu položila mrtvého policistu.

Té noci skoro nespala. Ráno ji vzbudila Kristina, která spěchala do práce. Ve všech ohledech představovala pravý opak svého bratra. Byla vysoká a štíhlá, měla úzký obličej a mluvila nepřírozně pronikavým hlasem, z něhož si otec před Lindou často utahoval. Ale Linda měla tetu ráda. S ní bylo všechno jednoduché, bez zbytečných komplikací. I v tom byla jiná než její bratr, který ve všem viděl problém. Neřešitelné záležitosti se týkaly jeho osobního života, v práci se na ně vrhal jako zuřivý medvěd.

Krátce před devátou ráno vyrazila Linda na letiště Arlanda. Chtěla se dostat nějakým letadlem do Malmö. Novinové titulky na ni křičely, že byl zavražděn policista. Podařilo se jí dostat do letu ve dvanáct hodin. Po přistání na Sturupu zavolala otci, který ji vyzvedl.

„Bavila ses?“ zeptal se, když se setkali.

„Co myslíš?“

„Nevím. Já tam nebyl.“

„Mluvili jsme o tom v noci, jestli si vzpomínáš.“

„Samozřejmě. Byla jsi drzá.“

„Byla jsem unavená a naštvaná. Zabili policistu. Ples tím pochopitelně skončil. Už jsme se nemohli dál bavit.“

Otec přikývl, ale nic neřekl. Vysadil ji na ulici Mariagatan.

„Jak to jde s tím sadistou?“

Nejprve nechápal, co má na mysli.

„S tím, co týrá zvířata. Ty hořící labutě.“

„Nejspíš šlo jen o někoho, kdo chtěl být zajímavý. Kolem jezera bydlí dost lidí. Někdo by musel něco vidět. Kdyby se to skutečně stalo.“

Kurt Wallander se vrátil na policejní stanici. Když Linda přišla domů, našla u telefonu papírek se vzkazem. Byl od Anny, z předchozího večera. *Zavolej. Důležité.* Pod to táta naškrábal něco, co nemohla rozluštit. Zatelefonovala mu přímo do kanceláře a dostala odpověď.

„Proč jsi mi neřekl, že volala Anna?“

„Zapomněl jsem.“

„Co tam stojí? To, co jsi připsal?“

„Zdalo se mi, že je dost nervózní.“

„Co tím myslíš?“

„To, co říkám. Zněla rozrušeně. Nejlepší bude, když jí zavoláš.“

Linda vytočila Annino číslo. Nejprve bylo obsazeno, pak to nikdo nebral. Zkusila to později, opět bezúspěšně. V sedm večer, poté, co s otcem povečeřeli, si oblékla bundu, vyrazila k Anně a zazvonila. Jakmile Anna otevřela, pochopila Linda, co měl táta na mysli. Anna vypadala úplně jinak. Oči jí neklidně těkaly. Vtáhla Lindu dovnitř a přibouchla dveře.

Vypadalo to, že se chce co nejrychleji schovat před světem.

Najednou si Linda vzpomněla na Anninu matku Henriettu.

Hubenou ženu s trhavými a nervózními pohyby. Linda se jí vždycky bála. Měla utkvělou představu, že Annina matka je něco jako křehká váza. Pokud by někdo hlasitěji promluvil, udělal prudký pohyb nebo porušil ticho, které bylo nejspíš to nejdůležitější v jejím životě, rozbila by se.

Lindě se vybavilo, jak byla u Anny poprvé na návštěvě. Bylo jí osm nebo devět. Anna chodila do vedlejší třídy a nikdy nezjistily, jak se vlastně skamarádily. Přitáhly jsme se k sobě, myslela si Linda. Nic jiného. Někdo k sobě lidi připoutává neviditelnými lany. Tak jako mě a Annu. Byly jsme nerozlučné kamarádky, dokud se mezi nás nepostavil ten opupínkovaný kluk a my se do něj obě nezamilovaly.

Otec, který zmizel, nepředstavoval nikdy nic jiného než pár vybledlých fotografií. Ale snímky se neukazovaly. Henrietta odstranila všechny stopy, jako by se snažila svou dceru přesvědčit, že otcův návrat je vyloučený. Odešel a nikdy nepřišel zpět. Anna schovávala fotky v zásuvce, pečlivě ukryté pod spodním prádlem. Linda si vybavovala dlouhovlasého muže s brýlemi. Tvářil se, že je fotografován proti své vůli. Byl to důkaz absolutní důvěry, že jí Anna snímky ukázala. Když se skamarádily, byl Annin otec neznámý dva roky. Anna vedla tichý vzdorovitý boj s matčinou touhou odstranit z bytu i z jejich životů jakoukoliv jeho stopu. Když jednou Henrietta nacpala poslední kousky jeho oblečení do papírového pytle a odnesla ho do sklepa k odpadkům, Anna se tam v noci vydala a vytáhla pár bot a košili a schovala je pod postelí. Pro Lindu představoval zmizelý otec dobrodružství. Často si přála, aby to bylo naopak. Aby její rozhádaní rodiče byli ti, kdo se jednoho dne vypaří jako pára nad hrncem.

Posadily se na gauč. Anna se opřela a její obličej zmizel v polo-
stínu.

„Tak jaký byl ples?“

„Tančili jsme. A pak jsme se ze zpráv dozvěděli, že zabili policistu. Tím to skončilo. Ale šaty byly krásné.“

Tohle znám, pomyslela si Linda. Anna nikdy nejde přímo k věci. Jestli má něco důležitého na srdci, potřebuje čas.

„Jak se daří mámě?“

„Dobře.“

Annu vlastní slova zarazila.

„Dobře. Proč říkám, že dobře? Má se hůř než kdy dřív. Dva roky pracovala na rekviem za svůj vlastní život, pojmenovala ho ‚Bezejmenná mše‘. Dvakrát ty noty hodila do krbu, dvakrát je na poslední chvíli z ohně vytáhla. Má asi tak velké sebevědomí jako člověk s posledním zubem v puse.“

„Jakou hudbu skládá?“

„Vlastně nevím. Párkrát se pokoušela mi to zabroukat. Ve vzácných okamžicích, kdy věřila, že její počínání má nějakou cenu. Ale já v tom nerozeznám žádnou melodii. Existuje vůbec hudba, která by neměla melodii? Její skladby zní jako křik, jako něco, co bodá nebo bije. V životě nepochopím, že je na světě někdo, kdo by chtěl tohle poslouchat. Zároveň ji ale obdivuju, že se nevzdává. Dvakrát jsem se pokusila jí ukázat jinou životní dráhu, aby začala s něčím novým. Přece jen jí není ještě ani padesát. Pokaždé na mě vyjela, škrábala a prskala. Byla jsem přesvědčená, že je na nejlepší cestě do blázince.“

Anna se odmlčela, jako by se najednou lekla, že už toho řekla až moc. Linda čekala na pokračování. Vzpomněla si, že už jednou spolu takhle seděly. To když zjistily, že jsou zamilované do stejného chlapce. Ani jedna nechtěla nic říct. Sdílely spolu tu tichou a dechberoucí hrůzu z toho, že vsázejí do hry své přátelství. Tehdy jim mlčení vydrželo celý večer a hluboko do noci. Byly u nich doma v Mariagatan. Lindina matka už zmizela i se svými kufry a otec běhal někde po lesích u jezera Kadesjö a hledal psychotika, který zbil taxikáře. Linda si dokonce vybavovala, že toho večera Anna slabě voněla vanilkou. Vyrábějí se parfém

s vanilkou? Nebo mýdla? Tenkrát se nezeptala a neudělá to ani teď.

Anna se narovнала a opustila tak polostín.

„Měla jsi někdy pocit, že přicházíš o rozum?“

„Každý den.“

Anna podrážděně pohodila hlavou.

„Já si nedělám srandu. Myslím to vážně.“

Linda okamžitě zvažněla.

„Stalo se mi to. Ty víš kdy.“

„Pořezala ses na rukou. A stála jsi na zábradlí. To ale bylo ze zoufalství. To je něco jiného. Tím si někdy musí projít každý. Je to taková zkouška dospělosti. Dokud si nezakřičíš na moře, na měsíc nebo na vlastní rodiče, nemůžeš dospět. Princ a princezna Bezstarostní jsou zatracená stvoření z pohádky. Těm píchli do duše anestetikum. My, kteří skutečně žijeme, musíme vědět, co to je smutek.“

Linda Anně záviděla, jak se umí vyjadřovat. Jazyk a myšlenky, napadlo ji. Já bych si to nejdřív musela napsat, kdybych chtěla mluvit tak hezky jako ona.

„V tom případě jsem se nikdy nebála, že přicházím o rozum,“ odpověděla.

Anna vstala, došla k oknu a za chvíli se opět posadila. Podobáme se svým rodičům, pomyslela si Linda. Tohle jsem viděla u její matky, pořád tytéž pohyby, aby zvládla svůj neklid. Vstát, dojít k oknu a zase zpět. Táta si pevně založí ruce na prsou a Mona si tře nos. Co dělávala babička? Umřela, když jsem byla ještě maličká, takže si na ni vůbec nepamatuju. A děda? Ani nezatínal pěsti, ani nestál u okna. Na všechno kašlal a stále maloval ty příšerné obrazy.

„Myslím, že jsem včera na ulici v Malmö viděla svého otce,“ vypadlo najednou z Anny.

Linda se zamračila a čekala na pokračování. To nenásledovalo.

„Ty si myslíš, že jsi včera na ulici v Malmö viděla svého otce?“

„Ano.“

Linda přemýšlela.

„Ale nikdy jsi ho neviděla. Vlastně ne, viděla. Ale když odešel, byla jsi tak malá, že si ho nepamatuješ.“

„Mám fotky.“

Linda v duchu počítala.

„Je to pětadvacet let, co zmizel.“

„Čtyřadvacet.“

„Tak čtyřadvacet. Nemůžeš vědět, jak člověk po čtyřadvaceti letech vypadá. Ale lidé se určitě mění.“

„Stejně to byl on. Máma vyprávěla o jeho pohledu. Jsem si jistá, že to byl otec. Musel to být on.“

„Ani nevím, že jsi včera byla v Malmö. Myslela jsem, že jsi jela jako obvykle do Lundu. Na zkoušku, nebo co tam teď děláš.“

Anna ji zamyšleně pozorovala.

„Ty mi nevěříš.“

„Sama tomu nevěříš.“

„Na té ulici jsem viděla svého otce.“

Anna se rozpovídala.

„Máš pravdu. Jela jsem do Lundu. Když jsem dorazila do Malmö a měla jsem přestoupit, došlo k nějaké poruše na trati u Skurupu. Jeden vlak zastavili a já najednou měla dvě hodiny času. Naštvalo mě to, protože nesnáším čekání. Nikdy jsem se nenaučila být trpělivá. Nejsem schopná pochopit, že čas není něco, co ztrácíme nebo nám přebývá. Když čekám, můžu dělat něco jiného. Ale mě to jen štve. Vyrazila jsem nazdařbůh do města. Chtěla jsem jen nějak zabít ten nepříjemný zbývající čas. Někam jsem zašla a koupila punčochy, které ani nepotřebuju. Před hotelem U Svatého Jörgena upadla nějaká žena. Nešla jsem blíž, vždycky mě rozruší, když se někomu najednou udělá špatně nebo upadne. Zvedla se jí sukně a mě pohoršilo, že ji nikdo nenarovnal. Byla jsem přesvědčená, že je mrtvá. Kolem stáli lidé a dívali se na ni jako na uhynulé zvíře, které moře vyvrhlo na břeh. Musela jsem pryč, šla jsem směrem k Trianglu a tam do hotelu. Chtěla jsem se svézt proskleným výtahem až na střechu. Byl to jeden z mých

zvyků, když jsem byla v Malmö, nechat se jako ve skleněném balonu vynést až k nebi. Ale teď už to nejde. Výtahy se dají otevřít jenom klíčem od pokoje. Byla jsem bezradná. Jako by mi někdo vzal hračku. Posadila jsem se do křesla u okna a chtěla jsem tam zůstat, dokud se nebudu muset vrátit na nádraží.

A vtom jsem ho zahlédla. Stál na ulici. Poryvy větru se opíraly do oken. Vzhlédla jsem a on se díval na mě. Naše pohledy se setkaly. Koukali jsme na sebe asi pět vteřin. Pak sklopil oči a odešel. Byla jsem v takovém šoku, že mě ani nenapadlo, abych vyrazila za ním. V tu chvíli jsem si ani nemyslela, že to je on. To musela být fata morgána, optický klam. Někdy se stává, že si myslíš, že poznala nějakého starého známého v úplně cizím člověku, kterého mineš na ulici. Když jsem konečně na ten chodník vyběhla, byl samozřejmě pryč. Vydala jsem se zpět k nádraží. Plížila jsem se ulicemi jako šelma a snažila se zavětřit, kde by se asi mohl schovávat. Ale byl pryč. Byla jsem tak vzrušená, nebo spíš rozrušená, že jsem nechala vlak ujet. Znovu jsem hledala v ulicích centra. Ale nikde jsem ho nenašla. Přesto jsem si byla jistá. Tam na ulici stál můj otec. Byl starší než na fotkách. Ale připadalo mi, jako bych v duchu otevřela ještě jednu zásuvku se starými fotografiemi. S těmi, které jsem nikdy dřív neviděla. A na nich byl on. A to mě přesvědčilo. Máma jednou popisovala jeho pohled. Vždycky se rychle podíval na nebe, než něco řekl. A přesně to na té druhé straně okna udělal. Neměl tak dlouhé vlasy, jako když zmizel. A také měl jiné brýle. Ne ty se širokými černými obroučkami, ale úplně bez obruby. Byl to on. Jsem si jistá. Zavolala jsem ti, protože jsem potřebovala s někým mluvit, abych se nezbláznila. Byl to můj otec. Nejenom že jsem poznala já jeho. To on uviděl první mě a zastavil se, protože věděl, kdo jsem.“

Linda pochopila, že Anna je pevně přesvědčená, že za hotelovým oknem u Trianglu skutečně viděla svého otce. Zkoušela si vzpomenout, co se učila o paměti, o tom, na co si vzpomínají svědci, o rekonstrukcích a čistých smyšlenkách. Myslela na popisy osob, kresby tvořené počítačem, na cvičení, kterým prošli na

policejní akademii. Každý z nich měl zkusit vytvořit obraz sebe sama, jak bude vypadat za dvacet let. Linda zjistila, že ve stáří bude mnohem podobnější svému otci, možná i dědečkovi. Jdeme po stopách svých rodičů a prarodičů, říkala si. V naší vlastní podobě se skrývají všichni naši předci. Když se v dětství podobáte matce, budete mít ve stáří rysy svého otce. Jestli sami sebe nepoznáváte, tak se jen ukázali dávno zapomenutí rodinní příslušníci. Nemohla uvěřit, že šlo skutečně o Annina otce. Asi by jen těžko poznal mladou ženu, která byla ještě docela malá holčička, když ji viděl naposledy. Pokud ji ovšem tajně nesledoval, jak vyrůstá. Pokud nestál někde opodál, aniž by to tušila.

Linda rychle probírala, co o tom tajemném Eriku Westinovi ví. Když se Anna narodila, byli její rodiče ještě mladí. Oba pocházeli z města, ale nechali se strhnout zelenou vlnou, která do vylidněných smålandských vesniček přivedla družstva. Linda si matně vzpomínala, že Erik Westin byl šikovný řemeslník, který vyráběl originální a precizně vypracované sandály. Ale také zaslechla, jak o něm Annina matka mluví jako o nezodpovědném flákači, který kouřil hašiš a lenost povýšil na životní styl. Nikdy nepochopil, co to znamená být zodpovědný za dítě. Ale proč vlastně utekl? Nenechal žádný dopis, nic nenasvědčovalo tomu, že se vůbec chystá něco takového udělat. Policie ho hledala, ale nikdy nenašla žádný důkaz o tom, že by se stal obětí zločinu.

Útěk Erika Westina byl ale pečlivě naplánovaný. Vzal si pas a peníze. Nemohlo to být moc. Příjmy měli malé. Většinu musel dostat za rodinné auto, které vlastně patřilo Annině matce, protože to ona na něj našetřila díky nočním službám v nemocnici. Erik Westin byl jednoho dne prostě pryč. Už několikrát se stalo, že zmizel, aniž by něco řekl. Proto Annina matka čekala dva týdny, než se začala strachovat. Zašla na policii a nahlásila jeho zmizení.

Linda si vzpomínala, že do vyšetřování byl nějak zapojen i její otec. Protože však nebyl důvod hledat za zmizením Erika Westina zločin, stal se z něj jen další sledovaný případ z mnoha. Neměl

žádné problémy. Nebyl obžalovaný ani souzený. Také nic nenasvědčovalo tomu, že by to neměl v hlavě v pořádku. Několik měsíců před tím, než zmizel, se podrobil prohlídce u lékaře. Až na mírnou chudokrevnost byl úplně zdravý.

Ze statistik Linda věděla, že většina pohřešovaných se znovu objeví. U těch, kteří se nevrátí, se nejčastěji jedná o sebevraždu, mnoho dalších se dobrovolně skrývá. Jen málo hledaných osob zmizí, protože se staly obětí zločinu. To jsou ti, kteří jsou pohřbeni na neznámých místech nebo leží na dně moře či jezera s přivázanou zátěží.

„Mluvila jsi s mámou?“

„Ještě ne.“

„Proč ne?“

„Nevím. Jsem pořád v šoku.“

„Uvnitř stále nejsi přesvědčená, že tam za oknem stál on.“

Anna se na ni prosebně podívala.

„Vím, že to byl on. Kdyby to nebyl můj otec, muselo by se jednat o zkrat. Proto jsem se tě ptala, jestli ses někdy bála, že přicházíš o rozum.“

„Proč by se teď vracel? Po čtyřiaadvaceti letech? Proč by tě sledoval v okně? Jak by věděl, že tam sedíš?“

„Netuším.“

Anna se znovu zvedla, došla k oknu a zpět.

„Občas jsem si říkala, že vlastně nikdy nezmizel. Že jen chtěl, aby ho nebylo vidět.“

„Ale proč?“

„Mám pocit, že něco nezvládal. Nešlo o mě ani o mámu. Myslím, že měl pocit, že chce něco víc. Že život musí být něco víc. A nakonec ho to donutilo od nás odejít. Možná chtěl utéct sám před sebou. Na světě jsou lidé, kteří chtějí být jako hadi, tvorové svlékající kůži. Ale možná byl celou tu dobu někde poblíž, aniž bych o tom vůbec věděla.“

„Poprosila jsi mě, abych přišla, vyslechla tě a řekla, co si myslím. I když jsi si tak jistá, že za tím oknem stál tvůj otec, já si

nemyslím, že máš pravdu. To si jen přeješ, aby se vrátil, aby byl zase vidět. Dvacet čtyři let je dlouhá doba.“

„Vím, že to byl on. Stál tam můj otec. Po všech těch letech se mi zase ukázal. Nemůžu se mýlit.“

Rozhovor se schýlil ke konci. Linda vytušila, že Anna chce být sama, stejně jako předtím potřebovala její společnost.

„Promluv si s mámou,“ řekla Linda. „Buď jsi viděla jeho, nebo něco, co si přeješ.“

„Ty mi nevěříš?“

„Nejde o to, čemu věřím. Jen ty sama víš, cos v tom hotelu viděla. Musíš pochopit, že je pro mě těžké přijmout, že by to mohla být pravda. Samozřejmě netvrdím, že lžeš. Proč bys to dělala? Jen říkám, že se to stává velmi zřídka, aby se pohřešovaní lidé po čtyřicetiletém vrátili. Mysli na to. Vyspi se a zítra to proběhne znovu. Přišla bych v pět. Hodí se ti to?“

„Vím, že jsem viděla tátu.“

Linda se zamračila. To, co Anna řekla, znělo nějak napjatě a prázdně. Možná přece jenom lže, pomyslela si Linda. Něco na tom všem nesedí. Ale proč by mi lhala? Musí tušit, že ji prokouknu.

Linda šla domů prázdným večerním městem. Před kinem v ulici Stora Östergatan postávalo pár puberťáků. Byli úplně zticha, zaujati filmovým plakátem. Zajímalo by ji, jestli si všimli neviditelné uniformy, kterou má na sobě.

Druhý den Anna Westinová beze stopy zmizela. Lindě bylo okamžitě jasné, že se něco stalo, když přesně v pět zazvonila a Anna jí neotevřela. Znovu stiskla zvonek a zavolala otvorem na vha-zování dopisů. Ale Anna tam nebyla. Čekala půl hodiny a pak po chvílce váhání vytáhla z kapsy paklíč. Jeden její spolužák jich v Americe nakoupil balík a pak je rozdával jako dárky. Mimo jiné obdaroval i Lindu. Tajně se učili otevírat všechny dveře, na něž natrefili. Standardních zámků, které by Linda neuměla zvládnout, nebylo moc.

Rychle odemkla a zase za sebou zavřela. Prošla prázdnými místnostmi. Všude bylo pečlivě uklizeno, stejně jako předešlého dne. Dřez byl prázdný, ručníky nažehlené. Anna byla puntičkářka. Dohodly se, že se sejdou, ale ona byla pryč. Takže se muselo něco stát. Otázka je co. Linda se posadila na gauč, stejně jako včera večer. Anna věří, že viděla na ulici svého zmizelého otce, honilo se jí hlavou. A teď zmizí i ona. Určitě to spolu souvisí. Ale jak? Vrátil se její otec, i když to nemusí být pravda. Je také to zmizení pouhá představa? Linda se dlouho pokoušela pochopit, co se asi stalo. Ale ve skutečnosti jen čekala, až se Anna vrátí, a doufala, že se pouze opozdila nebo na schůzku prostě zapomněla.

Annina podivná nepřítomnost představovala vrchol dne, který pro Lindu začal časně. O půl osmé ráno se vydala na stanici, aby se setkala s Martinssonem. Byl to jeden ze služebně nejstarších Wallanderových spolupracovníků. Vybrali ho jako Lindina mentora. Neměli pracovat spolu, protože Linda stejně jako všichni, kdo u policie začínají, nastoupí do pořádkové jednotky a bude jezdit vozem s různými kolegy. Ale na Martinssona se mohla kdykoliv obrátit. Linda si na něj pamatovala z dětství. To byl sám Martinsson takové velké dítě, byl tehdy nejmladší z těch, kdo s jejím otcem pracovali. Od něj věděla, že Martinsson často ztrácel odhodlání a chtěl u policie skončit. Otec ho za posledních

deset let nejméně třikrát přesvědčoval, aby ten zbrklý nápad, že odejde, zase hodil za hlavu.

Linda se táty zeptala, jestli má něco společného s tím, že se vedení policie v čele s Lisou Holgerssonovou rozhodlo zvolit jejím mentorem právě Martinssona. Ale rozhodně to popřel. Od všeho, co se jí týkalo, se držel tak daleko, jak to jen šlo. Linda jeho ujištění vyslechla s nedůvěrou. Jestli se něčeho bála, tak toho, že se jí bude plést do práce. To byl taky důvod, proč tak dlouho váhala, jestli má zažádat o místo doma v Ystadu, nebo jestli se má poohlédnout někde jinde. Do přihlášek na budoucí umístění tedy jako alternativu k Ystadu psala Kirunu a Luleå, co nejdál od Skåne. Ale skončila v Ystadu, ostatní neprošlo. Později by se třeba ještě mohla přestěhovat. Kdyby se rozhodla strávit u policie celý život, což nebylo vůbec jisté. Možná to tak bylo u předchozích generací, ale když ještě byla ve škole, často se s kamarády shodli na tom, že člověk nemusí být policistou do smrti. Se zkušenostmi policisty můžete dělat cokoliv, od osobního strážce po ochranku v nějaké firmě.

Martinsson ji vyzvedl na recepci. Posadili se u něj v kanceláři. Na stole stála fotografie dvou dětí a mile se usmívající manželky. Lindu napadlo, čí fotku asi bude mít na stole ona. Prošli spolu část běžné práce, která ji čeká. Pro začátek bude vyjíždět se dvěma policisty, kteří na ystadském pořádkovém byli už dlouho.

„Oba jsou výborní,“ vysvětloval Martinsson. „Ekman občas působí trochu unaveně a netečně. Ale když přijde na věc, není tu nikdo, kdo by pracoval s větším přehledem a vervou. Sundin je pravý opak. Umí vynaložit energii na něco, co vůbec není důležité. Pořád zadržuje lidi, kteří přecházejí na červenou. Ale ví, co to znamená být policajt. Takže budeš jezdit se dvěma dobrými, zkušenými strejdy.“

„Co říkají na to, že jsem ženská?“

„Když budeš dělat, co máš, nebude je to zajímat. Před deseti lety by to bylo jiné.“

„A táta?“